

ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ТА ЯКОСТІ ЗЕРНА СУЧАСНИХ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ

Важлива роль у підвищенні врожайності та поліпшенні якості зерна належить підбору стабільних за продуктивністю і екологічно пластичних до умов вирощування сортів. Вимоги сільськогосподарського виробництва до сортів пшениці озимої невпинно підвищуються і вже зараз урожай зерна в межах 6,0-7,0 т/га не є винятком. На сьогодні в Україні створені сорти пшениці озимої, генетичний потенціал яких перевищує 10,0 т/га, проте у виробництві він реалізується не в повній мірі, оскільки рівень адаптивності сортів і адаптації сортової агротехніки до певних умов ще недостатній для отримання гарантовано стабільно високих урожаїв даної культури. Тому, визначення адаптованих до умов конкретного регіону сортів пшениці озимої є актуальним

Метою досліджень було встановити особливості прояву генетичного потенціалу продуктивності та якості зерна сучасних сортів пшениці озимої в умовах північно-східного Лісостепу України

Дослідження проводилися в зерно-просапній сівозміні на полях Інституту сільського господарства Північного Сходу НААН. Досліджувалися 11 сортів пшениці озимої селекції провідних науководослідних установ України: Миронівського інституту пшениці ім. В. М. Ремесла НААН, Селекційно-генетичного інституту-НЦСiС; Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Аналіз складових продуктивності досліджуваних сортів пшениці озимої показав, що значний вплив на кінцеву врожайність мала густина продуктивного стеблостою. У цілому за роки досліджень сорти пшениці озимої 'Гордовита', 'Досконала' і 'Розкішна' здатні, не зважаючи на умови вирощування, сформувати достатній продуктивний стеблостій – більше 500 шт./м².

Проведений аналіз досліджуваних сортів пшениці озимої за врожайністю зерна показав, що сорти по-різному реагували на умови вирощування. У цілому за роки досліджень урожайність зерна була в межах від 7,01 до 9,24 т/га. Вищі врожаї зерна, у середньому за роки досліджень, отримано по сортах 'Розкішна' (9,24 т/га), 'Досконала' (8,92 т/га) і 'Гордовита' (8,36 т/га). Децю нижчу врожайність отримано по сортах 'Волошкава' (7,80 т/га), 'Заграва одеська' (7,78 т/га) і 'Епоха одеська' (7,72 т/га).

Більшість досліджуваних сортів пшениці, у середньому за роки досліджень, сформували зерно групи А 3 класу. До них слід відне-

сти такі сорти, як 'Василина', 'Колос миронівщини', 'Епоха одеська', 'Заграва одеська', 'Досконала' і 'Розкішна' вміст білка в яких більше 11,0 %, сирієї клейковини – більше 18 %, одиниць ВДК в межах 45–100.

На основі отриманих результатів досліджень можна рекомендувати для умов північно-східного Лісостепу України вирощувати високоврожайні сорти пшениці озимої – 'Розкішна', 'Досконала' і 'Гордовита' селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва; 'Болошкова' селекції Миронівського інституту пшениць ім. В. М. Ремесла; 'Заграва одеська' і 'Епоха одеська' – Селекційно-генетичного інституту-НЦСіС.

УДК 631.445.4:631.582.2/.816.1

Панченко О. Б., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: panchenko_inna92@mail.ru

ЗМІНА ПОКАЗНИКІВ РОДЮЧОСТІ ЧОРНОЗЕМУ ТИПОВОГО ЗА ДВІ РОТАЦІЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ СІВОЗМІНИ ЗА РІЗНИХ СИСТЕМ УДОБРЕННЯ

У сучасних умовах знайшли поширення короткоротаційні спеціалізовані зернопросапні сівозміни з високим насиченням зерновими культурами. Проте для них ще не опрацьовані системи основного обробітку ґрунту.

Мета досліджень – розроблення раціональної системи основного обробітку і удобрення ґрунту у спеціалізованій п'ятипольній зернопросапній сівозміні Правобережного Лісостепу України, що забезпечує отримання з 1 га ріллі ресурсно забезпечених 7 т кормових одиниць, розширене відтворення його родючості.

У сівозміні (1-е поле – горох, 2 – пшениця озима, 3- гречка, 4 – кукурудза на зерно, 5 – ячмінь ярий) вивчали чотири системи удобрення: 1- без добрив, 2 – 4 т гною + $N_{26}P_{44}K_{44}$, 3 – 8т гною + $N_{58}P_{80}K_{80}$, 4 – 12 т гною + $N_{83}P_{116}K_{116}$ на 1 га ріллі. Застосовували аміачну селітру, простий гранульований суперфосфат і калійну сіль. Повторність досліду триразова, площа облікової ділянки – 112 м².

За 10 років проведення досліду загальна пористість істотно зменшилась на неудобрених ділянках та при застосуванні другої і третьої системи удобрення.

Істотне зниження об'єму некапілярних пор в 2014 р., порівняно з 2004р., зафіксоване на неудобрених варіантах і за внесення на 1 га ріллі 4 т гною + $N_{26}P_{44}K_{44}$.

Водопроникність ґрунту в 2014 р., порівняно з 2004 р, за першої, другої і третьої системи удобрення зменшилась відповідно на